

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobců: **a) T. N.**, **b) R. N.**, zast. Mgr. Anetou Drbohlavovou, advokátkou, se sídlem Hradec Králové, S. K. Neumanna 725, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 2. 2004, č. j. 30 Az 96/2003 – 35,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna zástupkyni stěžovatelů – Mgr. Anetě Drbohlavové, advokátce, se sídlem Hradec Králové, S. K. Neumanna 725, **se určuje** částkou 2150 Kč a bude jí vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 6. 2003, č. j. OAM-4061/VL-07-P06-2002, nebyl žalobci a) udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně bylo vysloveno, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že důvodem žádosti o udělení azylu byla obava žalobce z pronásledování kvůli nenastoupení základní vojenské služby. Správní orgán vycházel z toho, že žalobce je občanem Ruské federace, a že žije v Arménii. Žádost o udělení azylu pak posuzoval ve vztahu k poměrům zjištěným v Ruské federaci a dospěl k závěru, že tento důvod není důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, neboť stěžovatel neuvedl žádnou skutečnost, vedoucí k závěru, že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod.

Neshledal důvod pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Existenci překážek vycestování podle § 91 u žalobce ve vztahu k Ruské federaci neshledal.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas žalobu a věc byla vedena u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 30 Az 96/2003.

Rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 3. 2003, č. j. OAM-4060/VL-07-K03-2002, nebyl žalobkyni b) udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně bylo vysloveno, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný vycházel z toho, že žalobkyně, matka žalobce a), má státní příslušnost Arménské republiky, a sama v Arménii, kde pracovala jako učitelka, žádné problémy neměla. Jediným motivem odjezdu z vlasti byla skutečnost, že zemi opustil její syn, jenž odmítal nástup vojenské služby. Správní orgán posuzoval situaci žalobkyně ve vztahu ke zjištěním učiněným o Arménské republice, a dospěl k závěru, že skutečnosti uváděné žalobkyní nejsou důvodem pro udělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu, a na straně žalobkyně rovněž neshledal překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu ve vztahu k Arménské republice.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně včas žalobu, která byla u Krajského soudu v Hradci Králové vedena pod sp. zn. 30 Az 97/2003.

Žalobci v podaných žalobách (které jsou obsahově prakticky shodné) namítali, že žalovaný v předchozím řízení o udělení azylu porušil ustanovení správního řádu, neboť se žádostmi o udělení azylu nezabýval odpovědně a svědomitě, nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a nevedl azylové řízení tak, aby posílil jejich důvěru ve správnost rozhodování. Považovali napadená rozhodnutí za nepřesvědčivá, neboť žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí. Dále namítali, že jim žalovaný nedal možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům, i ke způsobu jejich zjištění, popř. navrhnout doplnění. Odůvodnění napadených rozhodnutí nepřesvědčilo žalobce o jejich správnosti a správnosti postupu žalovaného, který se nevypořádal se všemi provedenými důkazy. Vyslovili přesvědčení, že splňují zákonné podmínky pro udělení azylu, stanovené v § 12 zákona o azylu, a vztahují se na ně zákonné překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Odkázali na žádosti o udělení azylu, protokoly o pohovoru a ostatní spisový materiál. Poukazovali na to, že žalobce a) je občanem Ruské federace a měl být podle jejich zákonů zproštěn základní vojenské služby z důvodu péče o svou matku důchodkyni, neboť je jejím jediným synem. Státní orgány Arménské republiky jej protiprávně chtěly odvést do arménské armády. Obrátil se proto na zastupitelské úřady Ruské federace v Jerevanu, avšak tyto úřady mu nepomohly. Poté u nich v bytě provedla vojenská prokuratura opakovaně nezákonnou domovní prohlídku, což je v rozporu s ústavou Arménie, konkrétně článku týkajícího se domovní svobody. Žalobkyně b) odvozovala své problémy od problému svého syna. Na základě výše uvedeného považovali oba žalobci rozhodnutí za nezákonná. Žalovaný tím, že jim azyl podle § 12 a § 14 zákona o azylu neudělil a nevztáhl na ně překážku vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, posoudil obě žádosti o udělení azylu nesprávně, a v důsledku toho jsou napadená rozhodnutí vadná. Z těchto důvodů navrhovali obě napadená rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.

Dne 10. 12. 2003 žalobce a) předložil soudu zprávu HUMAN RIGHTS WATCH z listopadu 2002 v ruském jazyce s tím, že dokládá situaci o dodržování lidských práv v ruské

armádě. Při ústním jednání u soudu tvrzení doplnil tak, že zprávy citované žalovaným v napadeném rozhodnutí neodpovídají stavu, který je doložen v žalobcem předložené zprávě.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 20. 2. 2004, č. j. 30 Az 96/2003 – 35, rozhodl tak, že pod bodem I. řízení ve věcech vedených u podepsaného soudu pod sp. zn. 30 Az 96/2003 a 30 Az 97/2003 se spojují ke společnému řízení a dále budou vedena pod sp. zn. 30 Az 96/2003. Pod bodem II. rozhodl tak, že se žaloby zamítají, a pod bodem III. rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

V odůvodnění svého rozsudku vycházel ze správního spisu, z něhož zjistil, že žalobci opustili Arménii z důvodu obavy před nastoupením základní vojenské služby žalobcem a). Jiné problémy ve vlasti neměli. Česká republika je pro ně cílovým státem, kde chce žalobce a) studovat a žalobkyně b) učit hudbě. V případě návratu do země původu se žalobce obává reakce státních orgánů na to, že v České republice žádal o udělení azylu, a žalobkyně se obává o syna. Nemají žádný majetek ani příjmy (žalobkyně má v Arménii nárok na starobní důchod), nebyli a nejsou členy žádné politické strany, nebylo a není proti nim vedeno trestní stíhání. Na závěr pohovoru konaného dne 23. 9. 2002 a 4. 3. 2003 byli žalobci (každý samostatně ve své věci) seznámeni s obsahem informací, které měl žalovaný k dispozici pro posouzení jimi uváděných skutečností, a to mj. se zprávou Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Arménii a Ruské federaci za rok 2001 ze dne 4. 3. 2002, informací Ministerstva vnitra Velké Británie o Ruské federaci ze září 1999, ve znění z října 2002, a aktuální verzi databanky České tiskové kanceláře. Žalobci se k obsahu těchto zpráv nevyjádřili, nenavrhli jejich doplnění.

Soud po posouzení věci dospěl k závěru, že všechny výroky rozhodnutí žalovaného v obou případech jsou v souladu se zákonem. Porušení vyjmenovaných ustanovení správního řádu neshledal. Ve věci dále uvedl, že žalobci ve lhůtě pro podání žaloby podle § 32 odst. 1 zákona o azylu, ve spojení s § 71 odst. 2 s. ř. s. uvedli pouze obecné námitky proti rozhodnutí žalovaného, a v podstatě zopakovali důvody žádosti o udělení azylu. Soud neshledal, že by napadené rozhodnutí trpělo takovými vadami, které by vyvolaly jeho nicotnost ve smyslu § 76 odst. 2 s. ř. s., k níž soud přihlíží a vysloví i bez návrhu, a proto žalobní námitky přezkoumal pouze v mezích žalobních bodů podle § 75 odst. 2 s. ř. s. K podání, jímž žalobce rozšířil žalobní body o námitky tvrzeného porušování lidských práv v ruské armádě a tvrzených rozporů v obsahu zpráv citovaných žalovaným v citovaném rozhodnutí a zprávy předložené žalobcem, soud nepřihlížel, neboť tyto žalobní body žalobce uvedl až po skončení lhůty pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 32 odst. 1 zákona o azylu). Soud se dále vyjadřoval k námitkám žalobců ve vztahu k § 12 zákona o azylu a § 33 odst. 2 správního řádu a konstatoval, že žaloby žalobců nejsou důvodné, a proto je podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podali oba žalobci (dále jen „stěžovatelé“) včas kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 a), b) a d) s. ř. s. Konkrétně namítali, že žalobou napadená rozhodnutí správního orgánu nemají náležitosti správního rozhodnutí, neboť nejsou v souladu s ustanovením § 46 správního řádu, který je v části týkající se náležitostí rozhodnutí rozveden v § 47 správního řádu. V rozporu s odst. 5 uvedeného ustanovení správního řádu není napadené rozhodnutí podepsáno oprávněnou osobou, a nemůže tedy mít účinky správního rozhodnutí, t. j. se o správní rozhodnutí pro jeho neúplnost nejedná. Z uvedené skutečnosti rozsáhle dovozovali, že tímto postupem správní orgán neprojevil dostatečným způsobem svou vůli a rozhodnutí je tak nicotné, resp. je zatíženo závažnou procesní vadou, pro kterou nemůže obstát. Poukazovali dále na to, že tímto

postupem správního orgánu byli stěžovatelé vystaveni nebezpečí, že například v dané věci bude rozhodovat soudce, který původně jako zaměstnanec MV ČR rozhodnutí podepsal, nebo že taková osoba bude případně rozhodovat o kasační stížnosti, nebo ve věci bude tlumočníkem. V takovém případě by jistě stěžovatelé uplatnili svoje právo namítnout podjatost takové osoby v řízení před soudem, avšak vzhledem k tomu, že není z rozhodnutí zřejmé, kdo je podepsal, mohl by být stěžovatel takového práva zbaven. Z výše uvedených důvodů se stěžovatelé proto domnívají, že napadené rozhodnutí krajského soudu je nepřezkoumatelné, když nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu spočívá v tom, že podle názoru stěžovatelů je rozhodnutí správního orgánu nicotné, což měl krajský soud vyslovit z vlastní povinnosti bez toho, zda tato vada rozhodnutí správního orgánu byla opravným prostředkem proti uvedenému rozhodnutí vytýkána, či nikoliv.

Podle názoru stěžovatelů pak rozsudek krajského soudu trpí další závažnou vadou, která spočívá v tom, že soud v napadeném rozsudku nerozhodl o nákladech řízení státu. Uvedenou vadu považují stěžovatelé za tak závažnou procesní vadu, která činí rozsudek nepřezkoumatelným. Stěžovatelé dále namítali, že správní orgán v posuzované věci nepostupoval v souladu s ustanovením § 33 správního řádu, neboť stěžovatelé jako účastníci řízení nebyli upozorněni na to, že se ve věci chystá Ministerstvo vnitra rozhodnout, nemohli se k věci vyjádřit a předložit další důkazy ve věci. Navrhovali, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně požádali o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 14. 4. 2004, č. j. 30 Az 96/2003 – 50, ustanovil žalobcům zástupkyni Mgr. Anetu Drbohlavovou, advokátku, se sídlem v Hradci Králové, S. K. Neumanna 725.

V doplnění kasační stížnosti sepsané zástupkyní stěžovatelů se stěžovatelé dovolávali nesprávného postupu soudu a konkrétně namítali, že zprávu HUMAN RIGHTS WATCH předložili soudu dne 10. 12. 2003, a soud je vyzval k tomu, aby doložili český překlad této zprávy, přičemž lhůta k této povinnosti jim svědčila do 29. 2. 2004. Jednání soudu se však konalo již 10. 2. 2004. Dále namítali, že soud v rámci ústního jednání připustil citaci čl. 18 a 21 Ústavy Arménské republiky, která ve spojení s písemným materiálem a tvrzením stěžovatelů svědčí o porušování lidských práv, přesto se soud s touto otázkou nijak nevypořádal, což svědčí o více než nestandardním postupu soudu.

Nesouhlasili dále s tím, že by stěžovatel uvedl jako důvod pro udělení azylu skutečnost, že chtěl v ČR studovat a zdůrazňovali, že důvodem pro opuštění Arménie byla ze strany stěžovatele jeho dezerce z vojenské služby, nikoliv studium v ČR. Podle názoru stěžovatelů si soud ze své iniciativy měl opatřit důkazy potvrzující či vyvracející tvrzení stěžovatelů, t. j. obsahu zákona o branné povinnosti jak Ruské federace, tak Arménské republiky, když stěžovatelé opakovaně odkazovali na to, že za funkčního období prezidenta Jelzina byla přijata novela zákona, upravující výjimku z odvodní povinnosti pro muže, na něž je odkázána matka samoživitelka. Ve vztahu k závěru o hmotněprávních ustanoveních, soud se měl pak důsledně zabývat tím, jak jsou ze strany orgánů v Arménii dodržována zákonná ustanovení. Stěžovatelé dále uvedli, že trvají na petitu své kasační stížnosti, odůvodněné vytčenými vadami, a nad její rámec uvádějí, že podle jejich názoru je v případě obou dána překážka vycestování ve smyslu § 91 odst. 1 písm. a) bod 2 zákona o azylu, neboť stěžovateli hrozí trest za nesplnění nástupu vojenské základní povinnosti, která však v jeho případě není zakotvena v zákoně (resp. se na něj vztahuje výjimka ze zákona). Stěžovateli by měl podle

jeho názoru být udělen azyl podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatelce by pak měl být udělen azyl podle § 13 zákona o azylu v návaznosti na udělení azylu jejímu synovi. Poukazovali na to, že je třeba přihlédnout k tomu, že stěžovatelka je v důchodovém věku, která nemá v zemi původu žádné zázemí, neboť následovala stěžovatele ad a), který je její jedinou osobou blízkou, a v případě návratu do země původu by byla bezprizorní.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost a konstatoval, že s rozsudkem soudu plně souhlasí. Pokud jde o namítanou absenci podpisu oprávněné osoby na správním rozhodnutí, poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. 2 Azs 64/2003, ve kterém Nejvyšší správní soud vyslovil, že tato vada nemá vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé za situace, kdy správní spis obsahoval rozhodnutí, na němž žádná z předepsaných náležitostí nechyběla. Tak tomu bylo i v případě stěžovatelů. Námitku stěžovatelů stran ustanovení § 33 odst. 2 správního řádu považoval správní orgán za nedůvodnou a poukazoval na protokoly o pohovorech, z nichž jasně vyplývá, že stěžovatelům byla před vydáním rozhodnutí dána možnost vyjádřit se k podkladům, případně navrhnout jejich doplnění. Stěžovatelé však žádné další důkazy nenavrhovali a s použitými informacemi se seznámit nechtěli. Žalovaný proto považoval kasační stížnost za nedůvodnou a pro přiznání odkladného účinku neshledal podmínky. Navrhoval proto zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelé uplatnili v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že stěžovatelé uplatňují důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost, d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Stěžovatelé především namítají, že rozhodnutí správního orgánu jsou nicotná. Nicotnost těchto rozhodnutí dovozují z toho, že napadená rozhodnutí nebyla podepsána oprávněnou osobou.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že z obsahu správního spisu, vedeného u stěžovatelky b) vyplývá, že je v něm založeno rozhodnutí žalovaného, které je opatřeno úředním razítkem, dále je uvedeno jméno, příjmení a funkce oprávněné osoby, a pod tímto rozhodnutím je podepsán PhDr. T. H., ředitel odboru azylové a migrační politiky. Z obsahu soudního spisu vedeného původně pod sp. zn. 30 Az 97/2003 dále plyne, že stěžovatelka předložila rozhodnutí správního orgánu, které je sice opatřeno úředním razítkem, avšak není

podepsáno ředitelem odboru azylové a migrační politiky. Jeho podpis je nahrazen uvedením „za správnost“ a podpisem osoby, která rozhodnutí zřejmě pouze vyhotovila. Žalovanému lze vytknout, že pochybil, pokud stěžovatelce zaslal rozhodnutí, kde podpis oprávněné osoby absentoval, resp. byl nahrazen podpisem osoby odpovídající za správnost vyhotovení, nicméně tomuto pochybení by nebylo možné přiznat intenzitu zakládající nicotnost rozhodnutí. V tomto směru odkazuje Nejvyšší správní soud na svou judikaturu, ze které vyplývá, že absence podpisu oprávněné osoby na písemném vyhotovení rozhodnutí správního orgánu (§ 47 odst. 5 správního řádu), které bylo doručeno účastníkům správního řízení za situace, kdy součástí správního spisu je vyhotovení rozhodnutí, které je takovou osobou podepsáno, a je i jinak bezvadné, nezakládá nicotnost tohoto rozhodnutí (rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2004, č. j. 3 Azs 277/2004 – 70).

Pokud jde o rozhodnutí správního orgánu vydané ve věci stěžovatele a), je situace poněkud odlišná. Jak vyplývá z obsahu soudního spisu, vedeného pod sp. zn. 30 Az 96/2003, předložil stěžovatel rozhodnutí správního orgánu, neobsahující podpis oprávněné osoby, přičemž tento podpis je nahrazen podpisem osoby, která zřejmě stejnopis rozhodnutí vyhotovila. Ve správním spise je však založeno rozhodnutí správního orgánu, které sice není opatřeno podpisem ředitele odboru azylové a migrační politiky, ale je podepsáno osobou, která byla ředitelem k tomuto úkonu pověřena. Ani v tomto případě však Nejvyšší správní soud nedospěl k závěru, že by takové rozhodnutí bylo nicotné. Nicotnost (neexistenci) správního aktu způsobují jen takové vady řízení, které mají za následek situaci, kdy již o existenci správního aktu nelze vůbec hovořit. Může se jednat o vady spočívající například v rozhodování absolutně nekompetentním orgánem, rozhodování podle právního předpisu, který byl přede dnem rozhodnutí bez náhrady zrušen, v absolutním nedostatku zákonem předepsané formy, naprosté neurčitosti či nesrozumitelnosti obsahu rozhodnutí, a v důsledku toho jeho nerealizovatelnosti, nebo v absolutní nemožnosti plnění obsahu rozhodnutí. V posuzovaném případě však o nicotnosti rozhodnutí hovořit nelze. Bez ohledu na možné pochybnosti, které podpis osoby, jež rozhodnutí podepsala s dodatkem „v. z.“, a jež není tedy ředitelem odboru azylové a migrační politiky, který je na rozhodnutí uveden plným jménem i s uvedením funkce, je totiž zřejmé, že rozhodnutí bylo vydáno i vypraveno kompetentním orgánem, bylo vydáno na základě platného zákona, v řádné formě, je určité, srozumitelné a plně realizovatelné. Ostatně z vyjádření ke kasační stížnosti, podepsané ředitelem azylové a migrační politiky, vyplývá, že se dovolává ve vztahu k této námitce rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci 2 Azs 64/2003, a nejsou tedy pochybnosti o tom, že tímto rozhodnutím správní orgán vůli zcela dostatečně projevil, když sám v tomto směru žádné pochybnosti nesdělil.

Pokud jde o namítané „nebezpečí“ vyplývající z této vady, na které stěžovatelé poukazují v kasační stížnosti, je třeba uvést, že případné podjatosti soudců, rozhodujících u krajského soudu nebo o kasační stížnosti, která by mohla podle stěžovatelů nastat za situace, kdy je rozhodnutí správního orgánu podepsáno neznámou osobou, by se mohli stěžovatelé dovolávat tehdy, pokud by nastala. V dané věci o takový případ nejde a stěžovatelé ani podjatost ve věci rozhodujících soudů nenamítali.

Vzhledem k tomu, že vytýkaná vada rozhodnutí správního orgánu nebyla stěžovateli v žalobě vůbec namítána, a protože z této vady ve skutečnosti nevzešlo žádné zkrácení procesních práv stěžovatelů v řízení před krajským soudem, nelze tuto námitku stěžovatelů považovat za důvodnou.

Stěžovatelé dále namítali, že rozsudek krajského soudu je stižen závažnou procesní vadou, která ho činí nepřezkoumatelným. Tuto vadu spatřovali v tom, že krajský soud nerozhodl v rozsudku o nákladech řízení státu.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelům lze přisvědčit pouze potud, pokud namítají, že soud nerozhodl v napadeném rozsudku o nákladech řízení státu. Uvedenou vadu však nepovažuje Nejvyšší správní soud za tak závažnou, že by způsobovala nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku nebo zmatečnost řízení a nebo takovou vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Podle ustanovení § 61 odst. 1 s. ř. s. o povinnosti nahradit náklady řízení rozhodne soud zpravidla v rozsudku nebo usnesení, jímž se řízení končí. Podle § 60 odst. 4 s. ř. s. stát má proti neúspěšnému účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení, které platil, není-li tento účastník osvobozen od soudních poplatků.

Z výše uvedeného plyne, že o náhradě nákladů řízení rozhodne soud v rozsudku či usnesení, jímž se řízení končí – zpravidla. Citace tohoto ustanovení pak nevylučuje, že soud rozhodne o nákladech řízení vůči státu v doplňujícím rozsudku (usnesení), a to se zřetelem k ustanovení § 64 s. ř. s. a § 166 odst. 1 o. s. ř. Ostatně tím, že soud nerozhodl o nákladech řízení vůči státu, které v této věci vznikly na tlumočném, nemohli být stěžovatelé nikterak zkráceni na svých právech. I když podle § 104 odst. 2 s. ř. s. nelze kasační stížnost podat jen proti výroku o nákladech řízení, je třeba vycházet z toho, že stěžovatelé jsou osvobozeni od soudních poplatků, a nelze tedy předpokládat, že by byli uznáni povinnými tyto náklady státu zaplatit. Nejvyšší správní soud proto výše uvedenou námitku za důvodnou nepovažuje.

Pokud jde o námitky proti postupu správního orgánu ve vztahu k ustanovení § 33 správního řádu, je třeba uvést, že ze správního spisu vedeného ve věci stěžovatele a) bylo zjištěno, že v protokolu o pohovoru ze dne 23. 9. 2002 byl stěžovatel informován o tom, že pro posouzení jím uváděných skutečností má správní orgán k dispozici žádost o udělení azylu ze dne 27. 8. 2002, pohovor ze dne 23. 9. 2002 a dále 14 v příloze k protokolu vyjmenovaných podkladů, týkajících se posouzení situace v oblasti dodržování lidských práv v Rusku a situace v armádě za roky 1999 - 2001. Uvedený postup považuje Nejvyšší správní soud za dostačující z hlediska ustanovení § 33 odst. 1 a 2 správního řádu, zvláště, když z obsahu spisu dále nevyplývá, že by byl poté doplňován ještě dalšími podklady. Ostatně stěžovatel na dotaz správního orgánu, zda se chce seznámit s obsahem těchto zpráv a vyjádřit se k nim, či ke způsobu jejich získání, případně navrhnout jejich doplnění, uvedl: „Ne, nechci.“

V podstatě totéž platí i pro případ stěžovatelky b), která byla takto správním orgánem vyzvána dne 4. 3. 2003 při pohovoru (příloha k protokolu o pohovoru) s tím, že k dispozici byly žádost o udělení azylu ze dne 27. 8. 2002, pohovor ze dne 4. 3. 2003 a dále 7 zpráv o dodržování lidských práv v Arménii za roky 1999 – 2002. Rovněž tato stěžovatelka se nechtěla s těmito zprávami seznámit, ani se k nim, případně ke způsobu jejich zjištění, vyjádřit nebo navrhnout jejich doplnění. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že vyhlášením zákona č. 222/2003 Sb. (od 26. 6. 2003) se na řízení o udělení azylu nevztahuje ustanovení § 33 odst. 2 správního řádu (§ 9 zákona o azylu). Výše uvedenou námitku proto Nejvyšší správní soud za důvodnou nepovažuje.

Pokud jde o námitky uvedené v doplnění kasační stížnosti, uvádí Nejvyšší správní soud, že z obsahu spisu plyne, že zpráva HUMAN RIGHTS WATCH, která podle stěžovatele obsahuje posouzení dodržování lidských práv v ruské armádě, předložil stěžovatel T. N. dne

10. 12. 2003. Z obsahu spisu dále plyne, že napadené rozhodnutí správního orgánu obdržel stěžovatel dne 25. 6. 2003.

Podle ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s., věty druhé, žalobce může kdykoliv za řízení žalobní body omezit. Rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí, nebo ji rozšířit o další žalobní body může jen ve lhůtě pro podání žaloby. Podle ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s. žalobu lze podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení, nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Podle ustanovení § 32 odst. 1 zákona o azylu žalobu proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu lze podat ve lhůtě 15ti dnů ode dne doručení rozhodnutí.

Jestliže tedy stěžovatel učinil návrh na provedení dalšího důkazu dne 10. 12. 2003, nemohl k tomuto návrhu krajský soud přihlédnout, neboť 15tidenní lhůta pro rozšíření žalobních bodů uplynula dne 10. 7. 2003. Na výše uvedeném závěru nemůže ničeho měnit ani ta skutečnost, že soud vyzval stěžovatele k předložení českého překladu této zprávy, výzvou ze dne 18. 12. 2003, kterou stěžovatel obdržel dne 30. 1. 2004, a lhůta jednoho měsíce ve výzvě uvedená tak skončila dne 29. 2. 2004. Závěr krajského soudu ve vztahu k provedení této zprávy je v souladu s výše uvedenými ustanoveními zákona č. 150/2002 Sb., byť lze připustit, že postup soudu zcela standardní nebyl.

Pokud jde o námitky stěžovatelů ve vztahu k právnímu posouzení věci krajským soudem a správním orgánem, uvádí Nejvyšší správní soud především to, že sdílí právní závěry vyslovené v odůvodnění napadeného rozhodnutí správního orgánu a následně i krajského soudu. Se stěžovatelem a) lze souhlasit potud, pokud se dovolává toho, že jako důvod pro udělení azylu v žádosti uvedl obavy z toho, že nenastoupil základní vojenskou službu, a že to, že chce v ČR pokračovat ve studiu, uvedl až na dotaz, jak si představuje situaci v ČR. Nejvyšší správní soud má však za to, že takto byla žádost stěžovatele prezentována i krajským soudem, a neshledal, že by krajský soud, případně správní orgán, dezinterpretoval toto tvrzení stěžovatele. Je však nutné mít na zřeteli to, že ve vztahu ke stěžovateli, který je občanem Ruské federace, byly rozhodující pouze poměry v této Ruské federaci, nikoliv poměry v Arménii. Poměry a situaci v Arménii, jichž se stěžovatel dovolával, by bylo možno zkoumat pouze v případě, že by stěžovatel byl osobou bez státního občanství. Jiný výklad podle názoru Nejvyššího správního soudu ustanovení § 12b zákona o azylu neumožňuje. Správní orgán, a následně i soud, nepochybily, když v případě stěžovatele vycházely, a věc posuzovaly podle poměrů a situace, zjištěné v Ruské federaci, jejímž občanem stěžovatel je. K tomu Nejvyšší správní soud podotýká, že podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu odmítání nástupu k výkonu základní vojenské služby, která je ve státě původu povinná, nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, zvláště, není-li takové odmítání spojeno s reálně projeveným politickým přesvědčením nebo náboženstvím (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, sp. zn. 5 Azs 4/2004). Stěžovatelovu situaci je však třeba posuzovat ve vztahu k situaci v Ruské federaci, což zcela neodráží jeho případ, neboť stěžovatel podle svého tvrzení opustil Arménii, kde žil jako ruský státní občan, proto, že ho pronásledovaly arménské státní orgány tak, že ho nutili k nástupu základní vojenské služby, přičemž ruské orgány mu nepomohly. Tvrdil totiž, že ze zákona (neuvedl jakého) vyplývá, že nemusel sloužit v armádě, neboť se staral o matku, která je důchodkyní. Byť je otázkou, zda si stěžovatel uvedený zákon vykládá správným způsobem (matka stěžovatele má nárok na starobní důchod, jak uváděla), je třeba vycházet z toho, že motiv nenastoupení základní vojenské služby u stěžovatele nespočíval ani v politickém přesvědčení, ani neměl souvislost s náboženskými důvody.

Nejvyšší správní soud dále uvádí, že nesouhlasí s námitkou stěžovatelů, že si soud měl vyžádat ještě další doklady, posuzující situaci v Ruské federaci a v Arménii, neboť tyto požadavky nebyly uplatněny v žalobě, ani v průběhu správního řízení, kde naopak stěžovatelé nenavrhovali žádné doplnění důkazního řízení.

Pokud jde o stěžovatelku, která je ovšem státní příslušnicí Arménské republiky, tak ta výslovně uvedla, že ona sama problémy v této zemi neměla. Naopak u jednání krajského soudu dne 10. 2. 2004 uvedla, že jako učitelka byla v Arménii vážena, a bez problémů zde žila 34 let. Svoje důvody pro opuštění Arménie – své vlasti odvozuje od důvodů, pro které opustil Arménii její syn. V případě stěžovatelky pak nebylo třeba zkoumat situaci v zemi jejího původu, t. j. v Arménii, což rovněž správní orgán učinil. K tomu nutno konstatovat, že posuzování obou věcí je rozdílné, a tato rozdílnost spočívá v tom, že každý ze stěžovatelů má jiné státní občanství, přestože oba dva žili prakticky stále v Arménii.

Pokud jde o námitku stěžovatelů, v níž se dovolávali toho, že stěžovateli a) měl být udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, a jeho matce pak azyl podle § 13 odst. 1 a 2 zákona o azylu, nelze jejich názoru přisvědčit. V tomto směru lze zcela odkázat na odůvodnění rozsudku krajského soudu, v němž uvádí, že na udělení azylu není právní nárok a správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení. Pod citované ustanovení by bylo možné podřadit případy udělení azylu odůvodněné například vysokým věkem žadatele nebo jeho zdravotním stavem. Rozhodnutí správního orgánu, v němž bylo použito správního uvážení, může soud přezkoumat jen po formální stránce, a po věcné stránce pouze v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem, případně, zda se nedopustil libovůle ve vztahu ke stěžovatelům. V tomto směru nutno konstatovat, že žalovaný měl dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí ve smyslu § 14 zákona o azylu, a posoudil neudělení azylu podle tohoto ustanovení v mezích stanovených zákonem.

Pokud jde o posouzení překážek vycestování ve smyslu § 28 a § 91 zákona o azylu, je třeba zdůraznit, že u stěžovatele a) bylo třeba zkoumat existenci překážek ve vztahu k situaci k Ruské federaci a u stěžovatelky b) ve vztahu k Arménii, což správní orgán učinil. Lze konstatovat, že v obou případech měl správní orgán dostatečné množství informací o Ruské federaci i o Arménii. Nejvyšší správní soud tedy v tomto směru odkazuje zcela na odůvodnění napadených rozhodnutí, v nichž se správní orgán zcela vyčerpávajícím způsobem vypořádal s tím, že u stěžovatele v případě jeho návratu do Ruské federace, neshledal existenci překážek vycestování, a tyto překážky vycestování neshledal ani u stěžovatelky ve vztahu k Arménii.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že námitky stěžovatelů ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. důvodnými neshledal, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelé podali současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s., neboť neúspěšným stěžovatelům náhrada nákladů

nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti stěžovatelů žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupkyni stěžovatelů, advokátce Mgr. Anetě Drbohlavové, se sídlem Hradec Králové, S. K. Neumanna 725, která byla stěžovatelům ustanovena usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 4. 2004, č. j. 30 Az 96/2003 – 50, byla určena za dva úkony po 1000 Kč (§ 9 odst. 1 písm. f/ a § 11 odst. 1 písm. b/ a d/ vyhlášky č. 177/1996 Sb. – převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti ze dne 30. 4. 2004) a 2 x náhrada hotových výdajů po 75 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem tedy 2150 Kč. Uvedená odměna bude vyplacena zástupkyni do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. dubna 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu